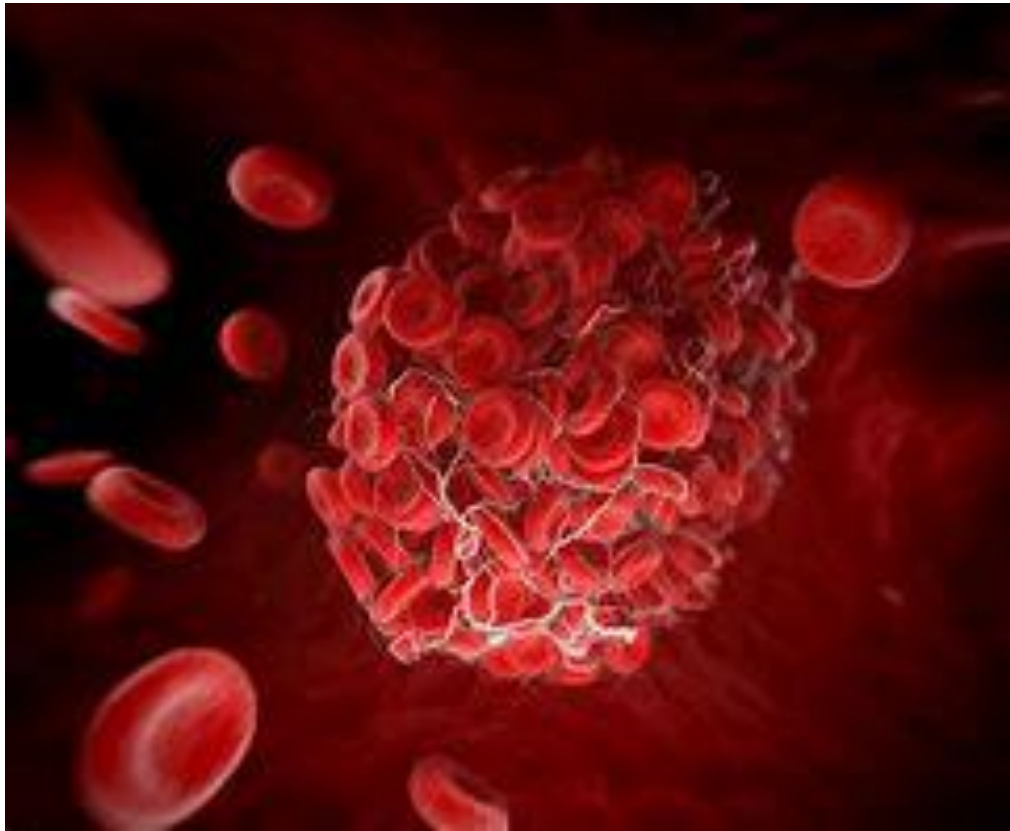

(ANTI)STOLLING

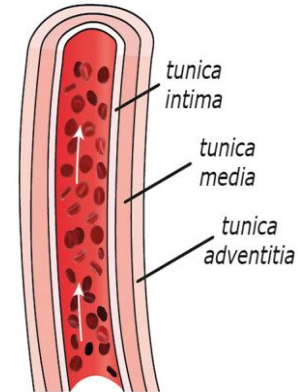

BLOEDSTOLLING

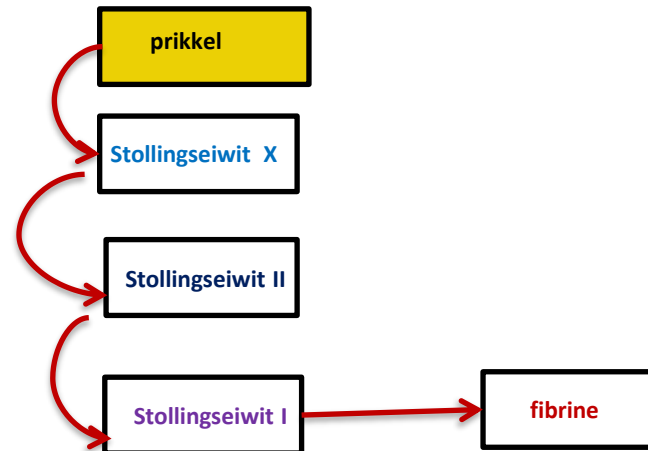
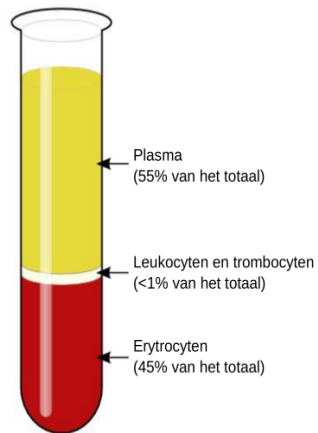
Bloedplaatjes

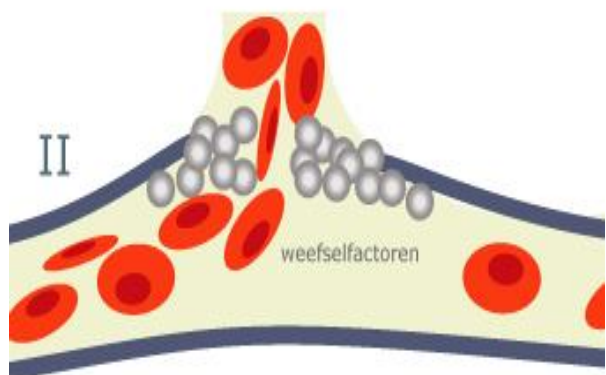
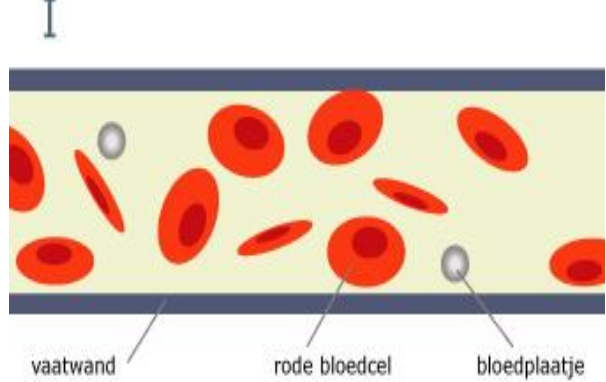

vaatwand

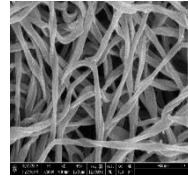

stollingseiwitten

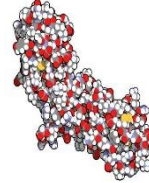

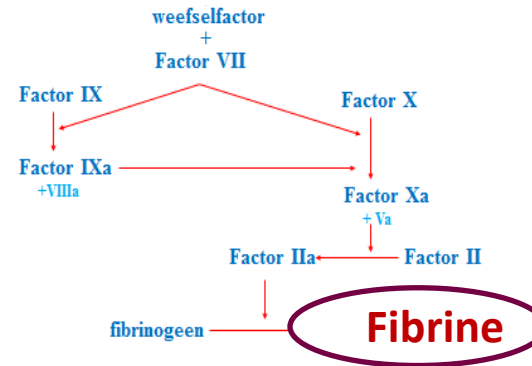
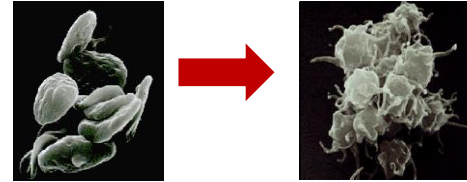
Collageen vezels

Weefselfactor

Activatie bloedplaatjes

Stolsel

snel

lokaal

gereguleerd

Stollingsfactoren zijn aanwezig in de bloedbaan. Moeten alleen geactiveerd door weefselvloeistof en/of lichaamsvreemd materiaal

Fosfolipide oppervlakken

Stollingsremmers:

- Antitrombine III
- Trombomoduline

Trias van Virchow

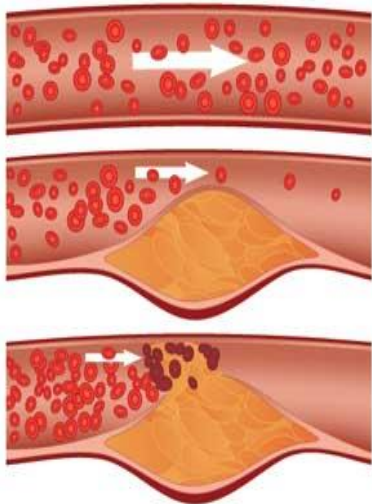
bloedstroom

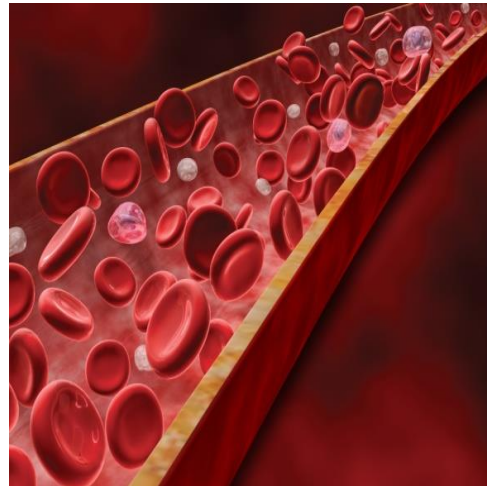
Binnenbekleding
vaatwand

Samenstelling bloed

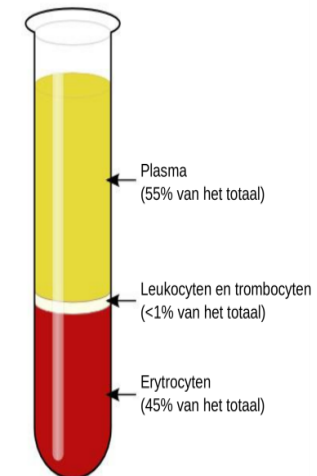
vaatwand

bloedstroom

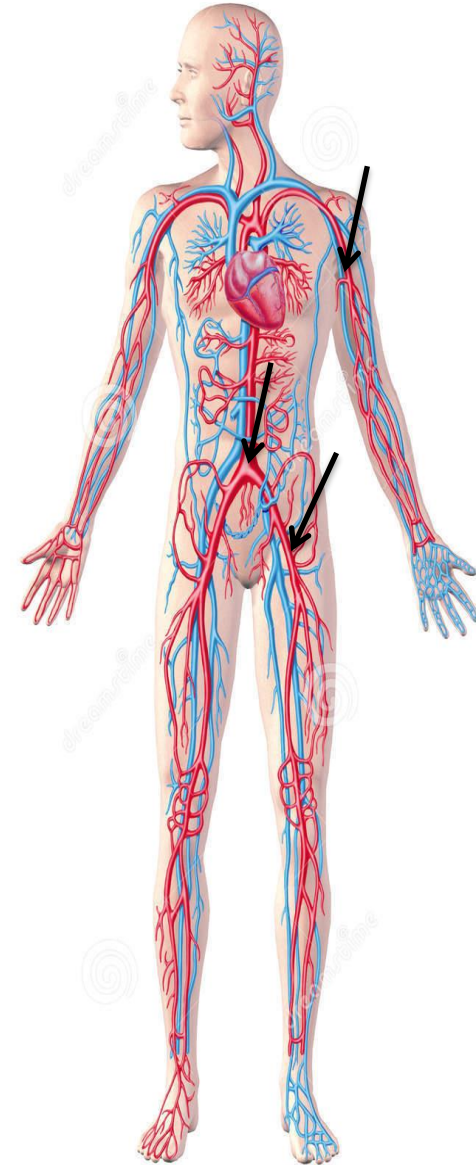
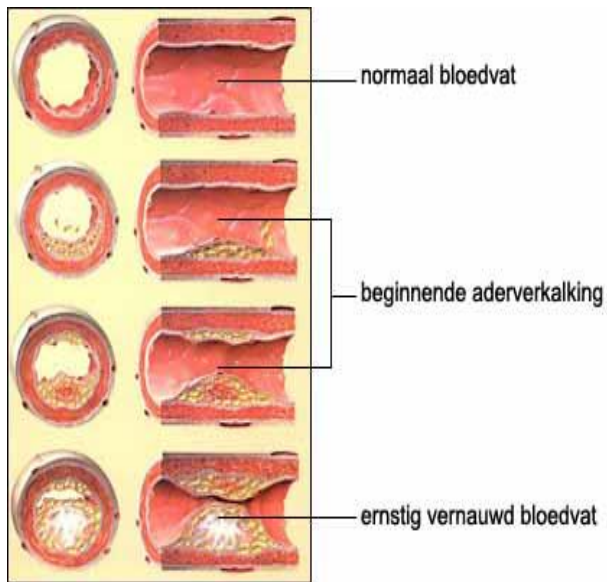

samenstelling van het bloed

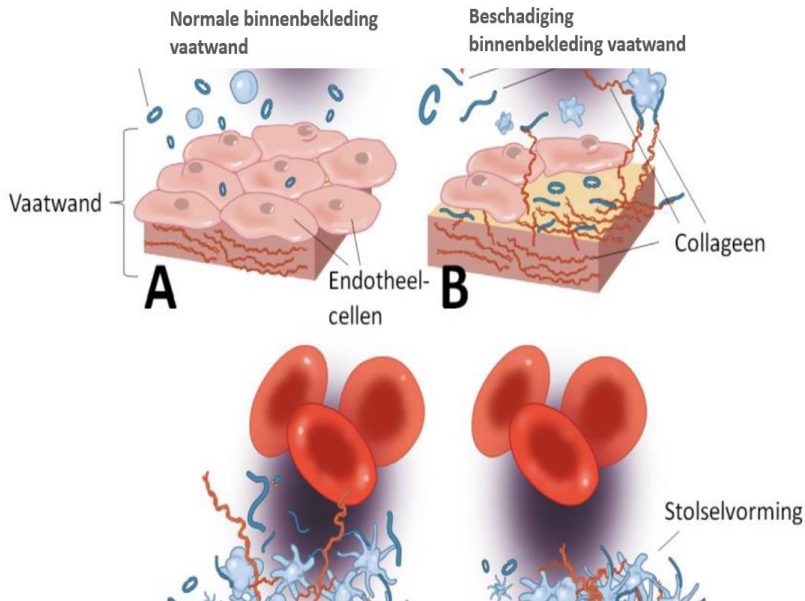

vaatwand

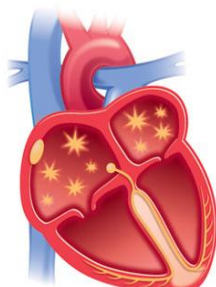
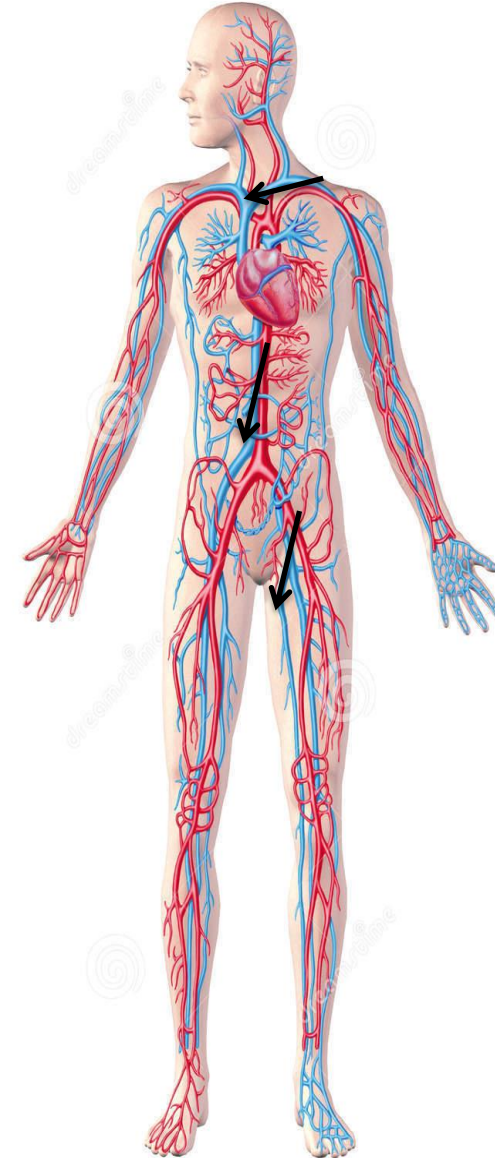
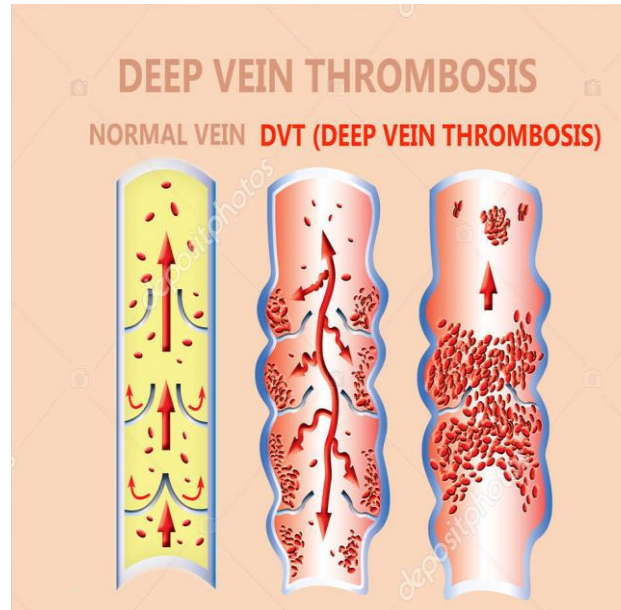
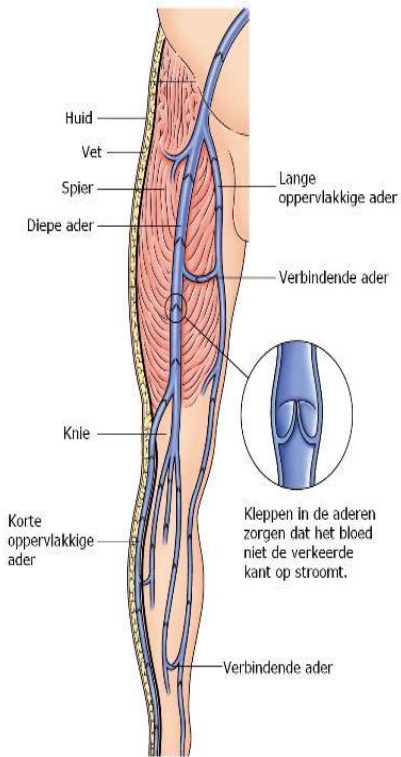
Slagader probleem;
atherosclerose
("aderverkalking")

Vaatwandbeschadiging; kiezen voor een plaatjesremmer

Vertraagde bloedstroom

Trage bloedstroom → **grotere ontmoetingskans geactiveerde stollingsfactoren** → **kiezen voor orale anticoagulantia**

Samenstelling van het bloed

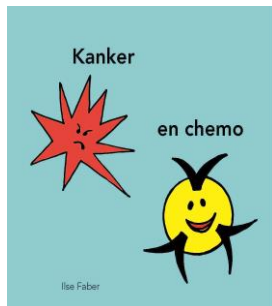
Aangeboren risico's

Bloedverwanten

Gaat vaak over **te veel aan stollingsfactoren** of **een te kort aan stollingsremmers** (die zorgen dat de werking van de stollingsfactoren niet buiten proporties is); dus ook hier kiezen voor **orale anticoagulantia**

Verworven risico's

Indicaties voor antistolling

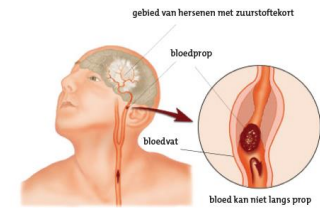
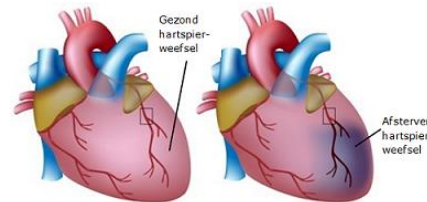
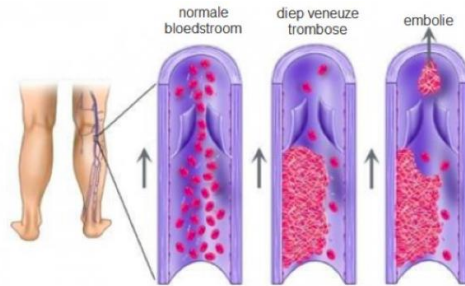
Profylaxe bij:

- Chirurgie
- Gips
- Bedrust in het ZH
- Atriumfibrilleren
- Kunst hartkleppen

Behandeling van:

- Trombose
- Embolie
- Infarct
- Vaatlijden

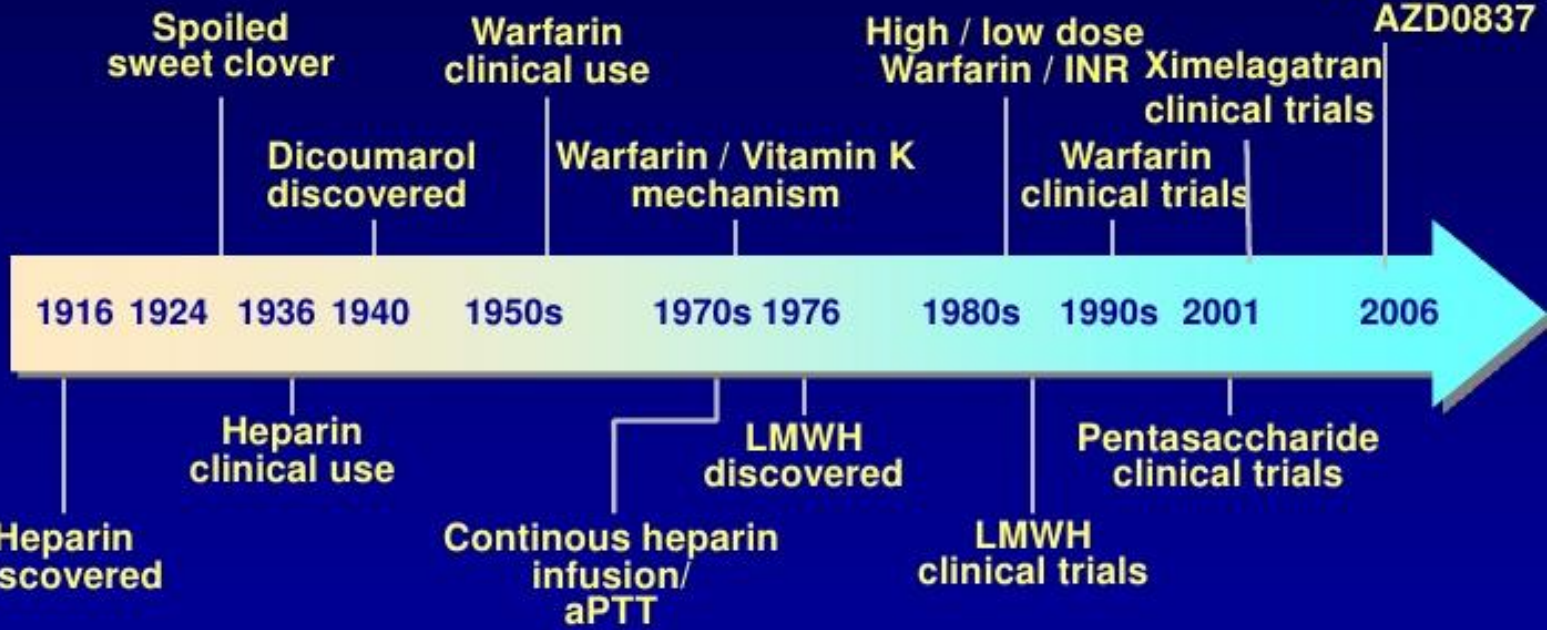

Anticoagulant historical development

Oral

Dabigatran
Rivaroxaban
Apixaban
AZD0837

Injection

Hoeveel mensen in Nederland gebruiken antistollingsmedicatie?

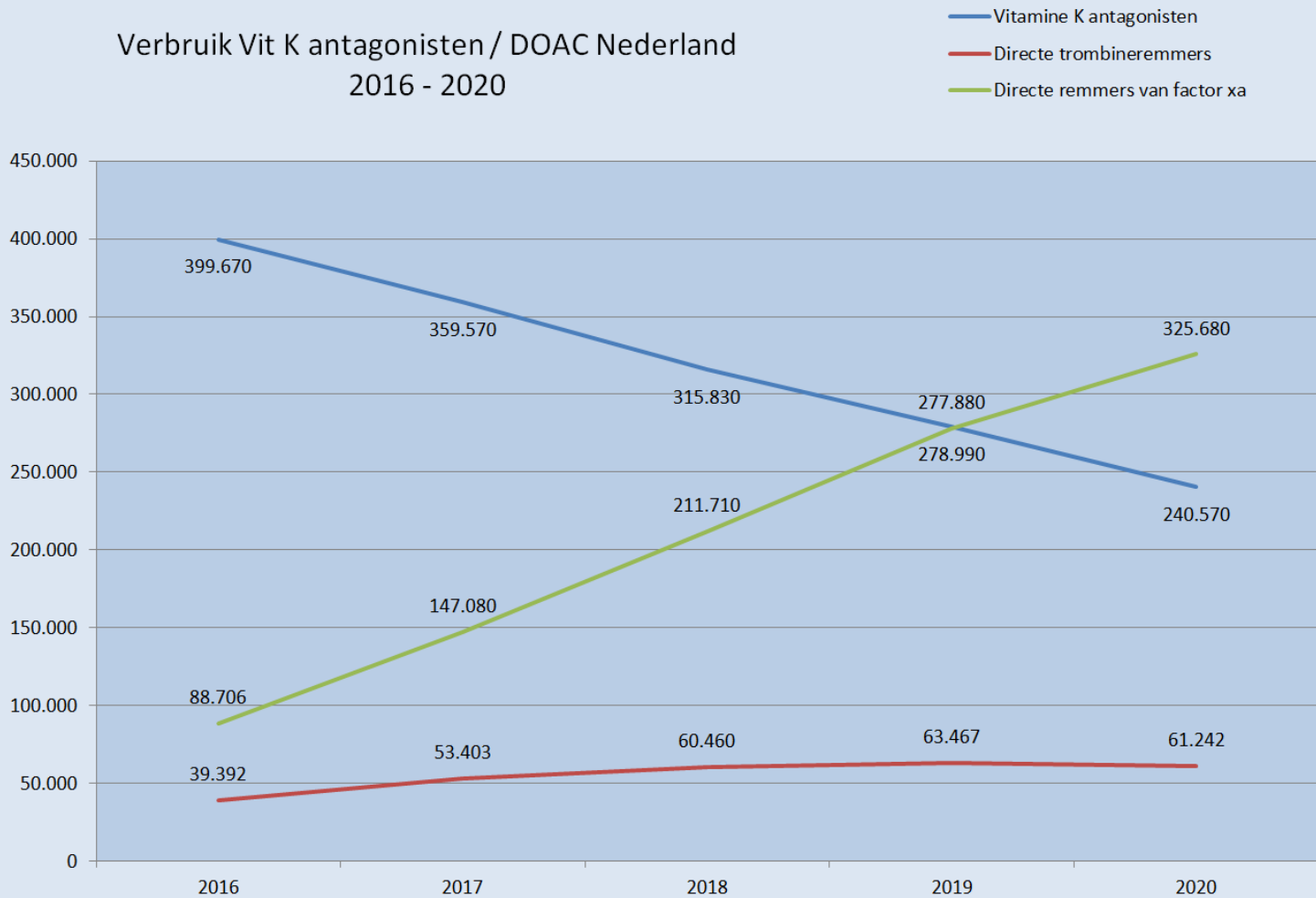
(2015 – 2020)

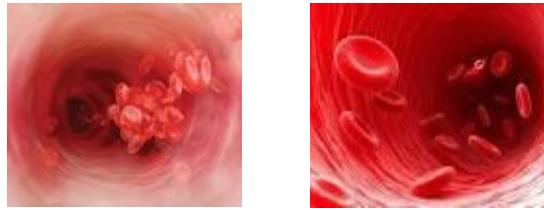
	2016	2017	2018	2019	2020
B01AA Vitamine k-antagonisten	399.670	359.570	315.830	278.990	240.570
B01AB Heparinegroep	200.760	187.250	177.120	170.990	144.840
B01AC Trombocytenaggregatieremmers excl heparine	1.200.000	1.210.000	1.206.000	1.204.000	1.172.000
B01AD Enzymen	3	4	2	.	3
B01AE Directe trombineremmers	39.392	53.403	60.460	63.467	61.242
B01AF Directe remmers van factor xa	88.706	147.080	211.710	277.880	325.680
B01AX Overige antithrombotica	4.553	4.664	4.596	3.706	2.786

Verbruik Vit K antagonisten / DOAC Nederland 2016 - 2020

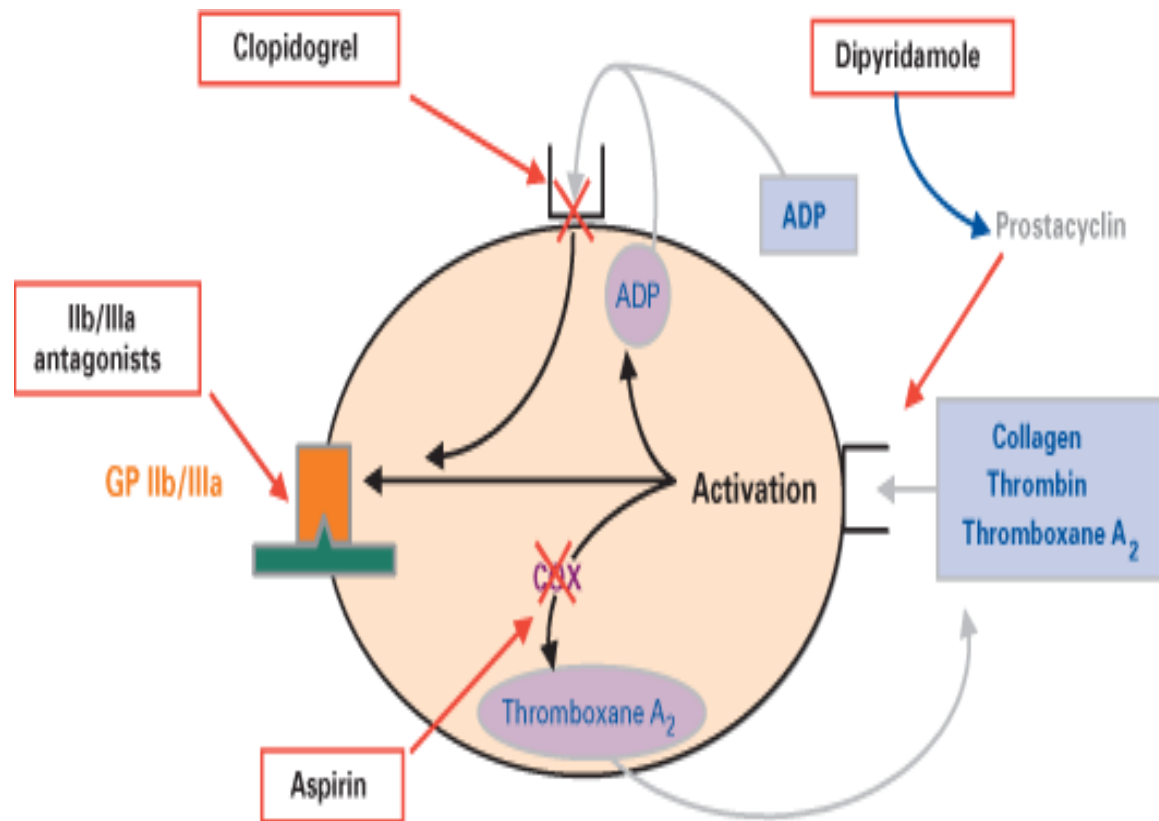

ANTISTOLLINGSMIDDELEN

- **Bloedplaatjesremmers**
- "spuitjes" (LMWH's)
- Trombosedienstmedicatie(VKA's)
acenocoumarol, fenprocoumon
- DOAC's; "nieuwe bloedverdunner"

Bloedplaatje (trombocyt)

Plaatjesremmers bij arterieel vaatlijden

Levensduur bloedplaatje: 8-10 dagen

Groepsnaam	Stofnaam	T1/2	Herstel trombocyt functie na staken	Gebruik
Cox remmers	Acetylsalicylzuur (asa) Carbacaalcalcium(ascal®)	15-20 min.	Irreversibel: wachten op nieuwe aanmaak	Zowel solo als combi met andere TAR
Remmer fosfodiësterase	Dipyridamol (Persantin®)	3-15 uur	Reversibel: 24-48 uur	Combi met asa
ADP receptor/P2Y12 remmer	Clopidogrel (Plavix®, Grepid®, iscover®)	6uur	Irreversibel: wachten op nieuwe aanmaak	Zowel solo als combi met asa
	Ticagrelor (Brilique®)	7 uur-8,5 uur	Reversibel: 3-5 dagen	Combi met asa
	Prasugrel (Efient®)	2-15 uur	Irreversibel: wachten op nieuwe aanmaak	Combi met asa
GpIIb/IIIa receptorantagonist	Abciximab (ReoPro®)	30 min.	Reversibel In 24-48 uur	Random PCI
	Tirofiban (Aggrastat®)	90 min.	Reversibel In 8 uur	Random PCI
	Eptifibatide (Integrilin®)	2,5 uur	Reversibel In 4 uur	Random PCI

Plaatjesremmers bij arterieel vaatlijden

PLAATJESREMMERS

1. Acetylsalicylzuur/ascal (“**kinderaspirine**”)
2. Dipyridamol (**persantin**)
3. P2Y12 remmers: Clopidogrel (**plavix**)/Ticagrelor (**brilique**)/prasugrel (**effient**)

vaatchirurg

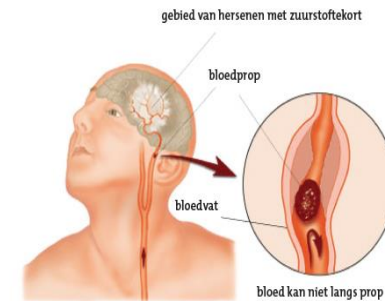
Acetylsalicylzuur
of plavix

cardioloog

Acetylsalicylzuur

neuroloog

Plavix (eerste keus)
of acetylsalicylzuur+persantin (oud)

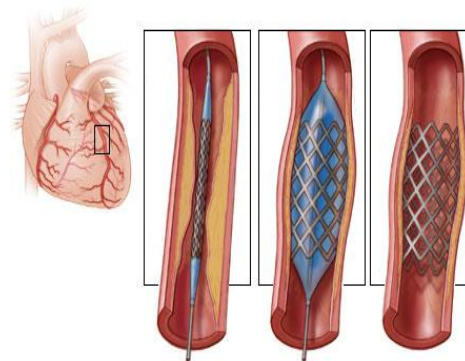
Bij stentplaatsing

Acute fase:

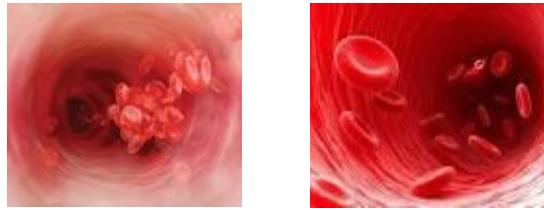
Acetylsalicylzuur+ ticagrelor (eerste keus)
of plavix

Na 1 jaar:

Acetylsalicylzuur alleen

ANTISTOLLINGSMIDDELEN

- Bloedplaatjesremmers
- **”spuitjes” (LMWH’s)**
- Trombosedienstmedicatie(VKA’s)
    acenocoumarol, fenprocoumon
- DOAC’s; “nieuwe bloedverdunner”

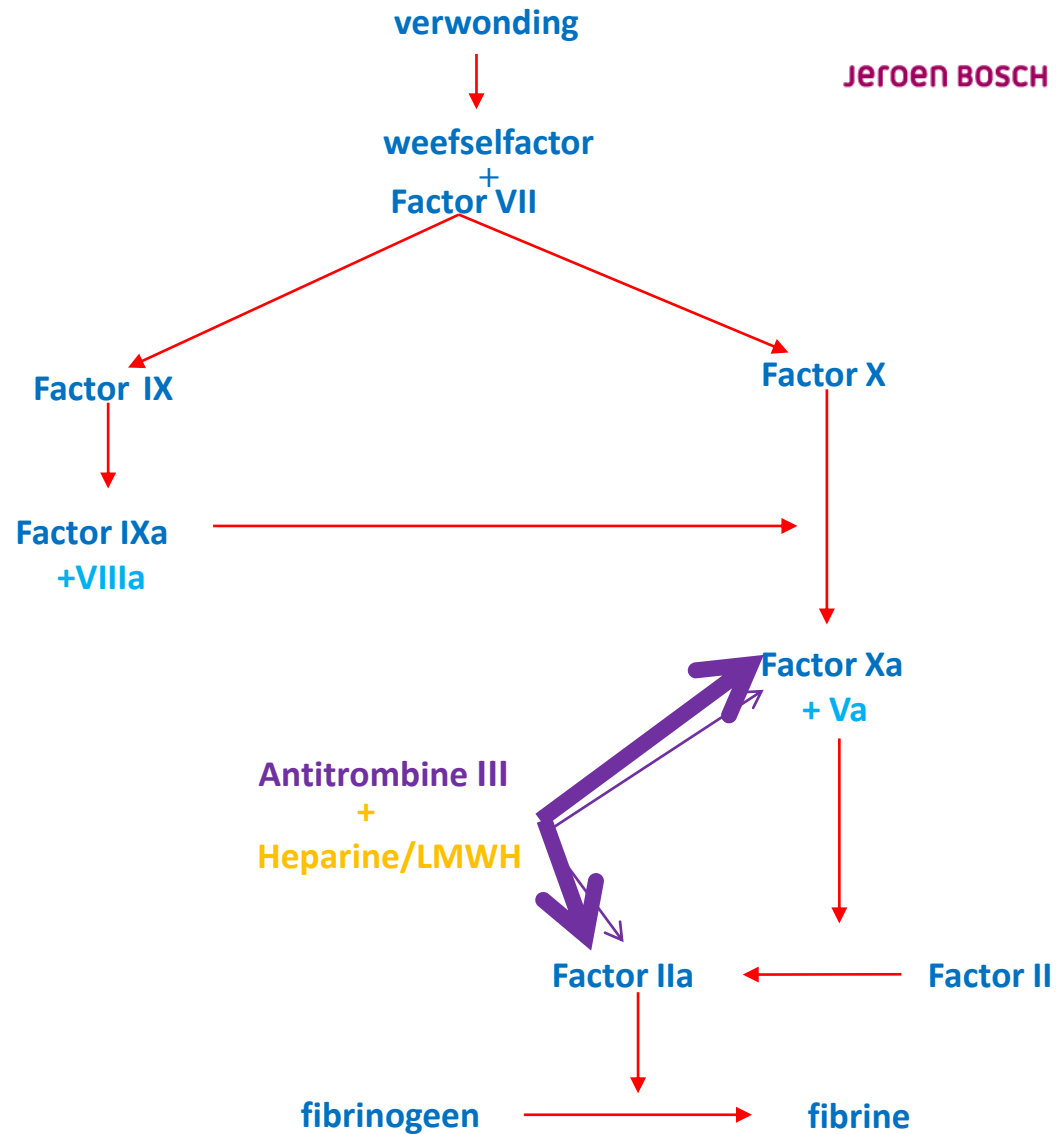
Ongefractioneerd heparine

LMWH; laag moleculair gewichtsheparine

Pentasaccharide

Middelen in de heparinegroep worden in principe kortdurend gebruikt!

1. Heparine

- in zeldzame gevallen ter overbrugging van VKA rondom een ingreep
- tijdens vaatoperaties
- STEMI

2. Arixtra

- NSTEMI
- Profylaxe na TKP/THP
- Behandeling tromboflebitis

3. LMWH's = laag moleculair gewichtsheparines

- Nadroparine (fraxiparine forte (was fraxodi)/fraxiparine)
- Dalteparine (fragmin)
- Enoxaparine (clexane)
- Innohep

**In het JBZ wordt nadroparine gebruikt als fraxiparine forte® (was fraxodi®) en fraxiparine®
Fraxiparine forte® heeft per volume eenheid 2x zoveel anti Xa eenheden als fraxiparine®!**

- **fraxiparine forte® bevat 19000 aXa eenheden/ml**
- **fraxiparine® bevat 9500 aXa eenheden/ml**

Therapeutische dosering LMWH

In het JBZ (kliniek) wordt gekozen voor:

- Fraxiparine®: 2xdd dosering (meestal 2xdd 0,6ml/2xdd 0,8ml)

Op de SEH:

- Fraxiparine forte®(was fraxodi®):1xdd dosering (meestal 1xdd 0,6ml/1xdd 0,8ml)
- Fraxiparine®: 2xdd dosering (meestal 2xdd 0,6ml/2xdd 0,8ml)

1. Start **behandeling bij trombosebeen/longembolie** bij gebruik van trombosedienst medicatie (VKA) tot goede INR waarde

2. **“Overbruggen”** rondom een ingreep bij hoog risico patiënten die een VKA gebruiken, tot goede INR waarde(bijvoorbeeld mechanische hartklep, recent trombosebeen of longembolie, atriumfibrilleren met veel risicofactoren)

Dosering afhankelijk van het gewicht en nierfunctie!

Profylactische dosering LMWH (om trombose te voorkomen)

In principe fraxiparine® 1x daags 0,3ml (2850IE)

Figure 3 – Postoperative control X-ray image of case 51 (table 5) with 18 years of follow-up

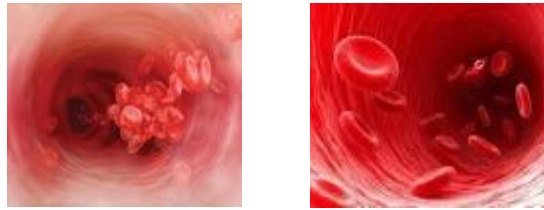
Dosering in principe onafhankelijk van het gewicht en nierfunctie!

Uitzondering: BMI $\geq 40 \text{ kg/m}^2$

Opname ivm COVID 19

Deze krijgen 1x daags 0,6 ml fraxiparine® (5700IE)

ANTISTOLLINGSMIDDELEN

- Bloedplaatjesremmers
- "spuitjes" (LMWH's)
- **Trombosedienstmedicatie(VKA's)**
acenocoumarol, fenprocoumon
- DOAC's; "nieuwe bloedverdunner"

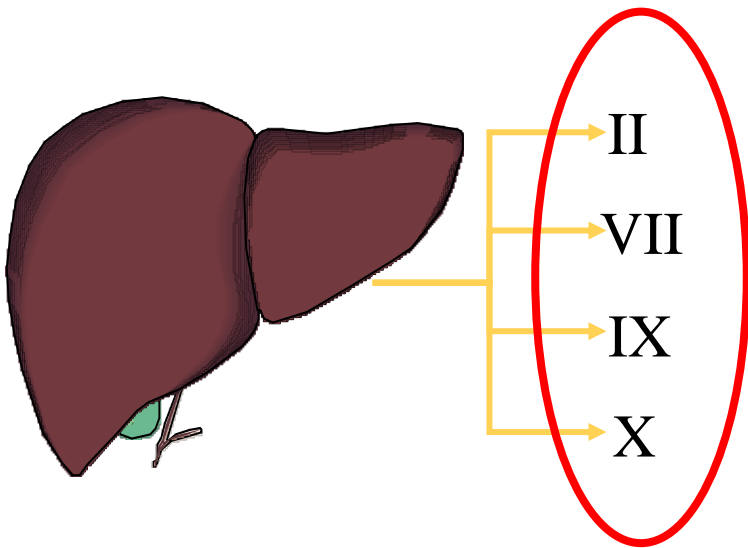
COUMARINEDERIVATEN (VITAMINE K ANTAGONISTEN)

Trombosedienstmedicatie

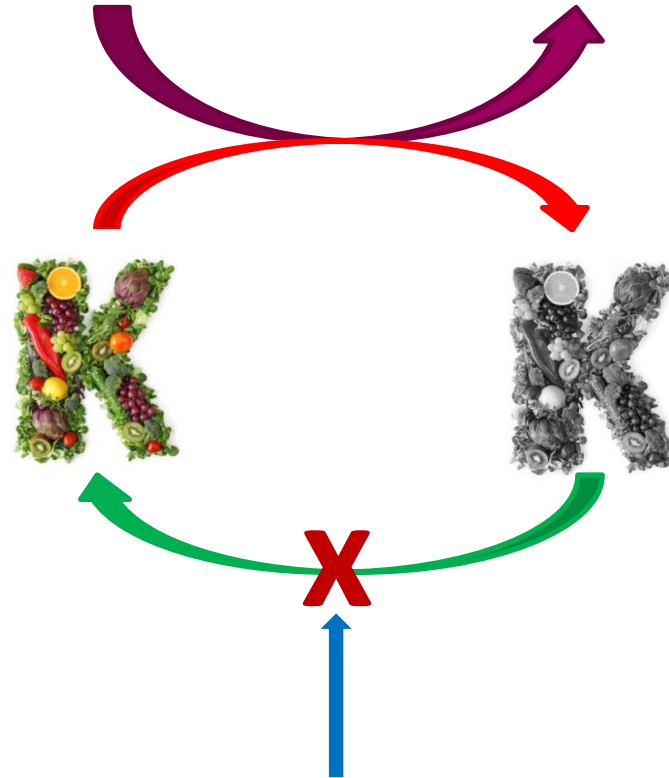
	Acenocoumarol	Fenprocoumon
Tabletvorm	1mg	3mg (halveerbaar)
T _{1/2}	8-11 uur	160 uur
Inname	1x daags; voorkeur +/- 18.00 uur	

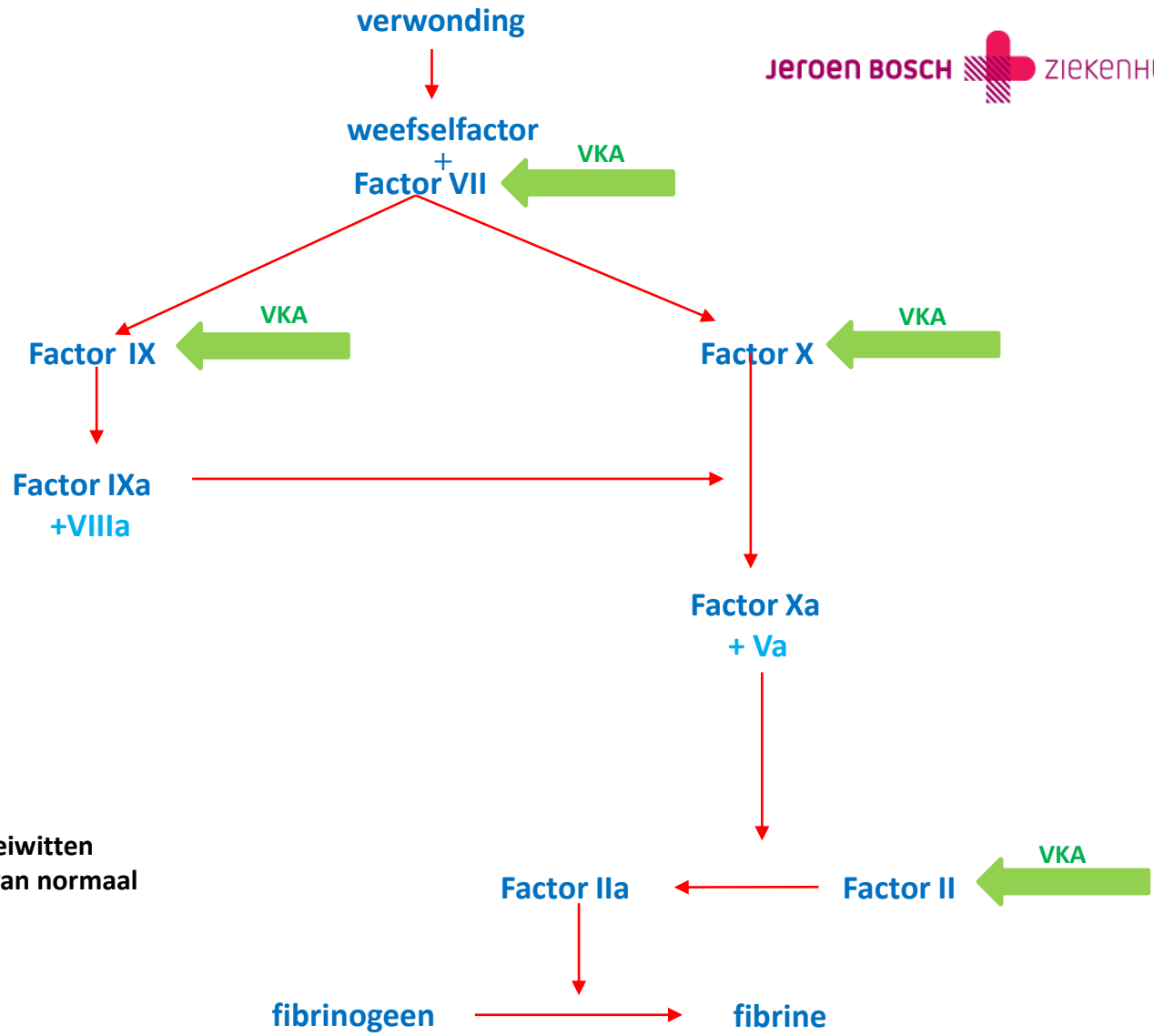

onvolmaakt
stollingseiwit

volmaakt
stollingseiwit

trombosedienstmedicatie

vitamine K

Stollings-eiwitten

Stollingseiwitten
20-30% van normaal

Meten van de werking van een vitamine K antagonist

stollingstijd patiënt (**24-36** seconden)

$$\text{INR} = \frac{\text{stollingstijd patiënt (24-36 seconden)}}{\text{gemiddelde stollingstijd gezonde donor (12 seconden)}}$$

INR van iemand die niet bij de trombosedienst is

$$\frac{12 \text{ seconden}}{12 \text{ seconden}} = 1$$

INR van een trombosedienstpatiënt

$$\frac{24-36 \text{ seconden}}{12 \text{ seconden}} = 2-3$$

VKA's zijn in principe te gebruiken voor iedere antistollingsindicatie, maar **niet altijd de eerste keuze. Behandelduur is afhankelijk van de indicatie.**

Indicaties	Streefgebied	Behandelduur
Atriumfibrilleren	2,0-3,0	Langdurig
Cerebrale embolie in sommige situaties	2,0-3,0	Langdurig
Bio-hartklepprothese/hartklepreconstructie	2,0-3,0	3 mnd
Mitralisklepstenose	2,0-3,0	Langdurig
Mechanische mitralis-, tricuspidalis- en pulmonalis hartklepprothese	2,5-3,5	Langdurig
Moderne mechanische Aortaklep prothese zonder risicofactoren*	2,0-3,0	Langdurig
Moderne mechanische Aortaklep prothese met risicofactoren*	2,5-3,5	Langdurig
Cardiomyopathie+trombus in het hart	2,5-3,5	Langdurig
Cardiomyopathie+ aneurysma cordis	2,0-3,0	Langdurig
Perifeer vaatlijden	2,5-3,5	In overleg met behandelaar
Veneuze bypass	2,0-3,0	In overleg met behandelaar
Pulmonale hypertensie	2,0-3,0	Langdurig
Trombose been/arm en of longembolie uitgelokt	2,0-3,0	Minimaal 3 mnd
Trombose been/arm en of longembolie idiopatisch	2,0-3,0	Minimaal 3 mnd/neiging tot langdurig
Recidiverend VTE (veneuze trombo-embolie)	2,0-3,0	Langdurig
VTE onder adequate antistolling	2,5-3,5	Langdurig
VTE overige locaties (mesenteriaal trombose, sinus trombose, vena porta trombose)	2,0-3,0	Minimaal 3 mnd
Recidiverende tromboflebitis	2,0-3,0	Op indicatie behandelaar

startdosering

Acenocoumarol

Fenprocoumon

Patiënten < 70 jaar

6 – 4 – 2 (2)

3 – 2 – 1-(1)

Patiënten > 70 jaar

4 – 2 – 1 (1)

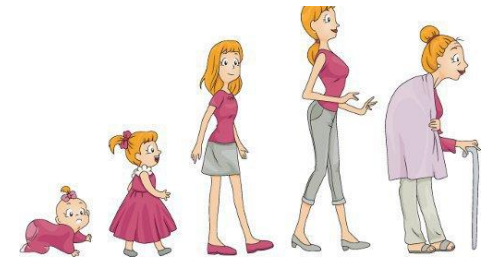
2 – 1 – 0,5-(0,5)

De dosis behoefte

1. Is deels genetisch bepaald
2. Neemt vaak af met toenemende leeftijd
3. Neemt vaak af met afnemende gezondheid en afnemende activiteit
4. Wordt beïnvloed door ziekte (o.a. koorts, diarree, braken enz.)
5. Wordt beïnvloed door gebruik van andere medicijnen

Ziek

Gezond

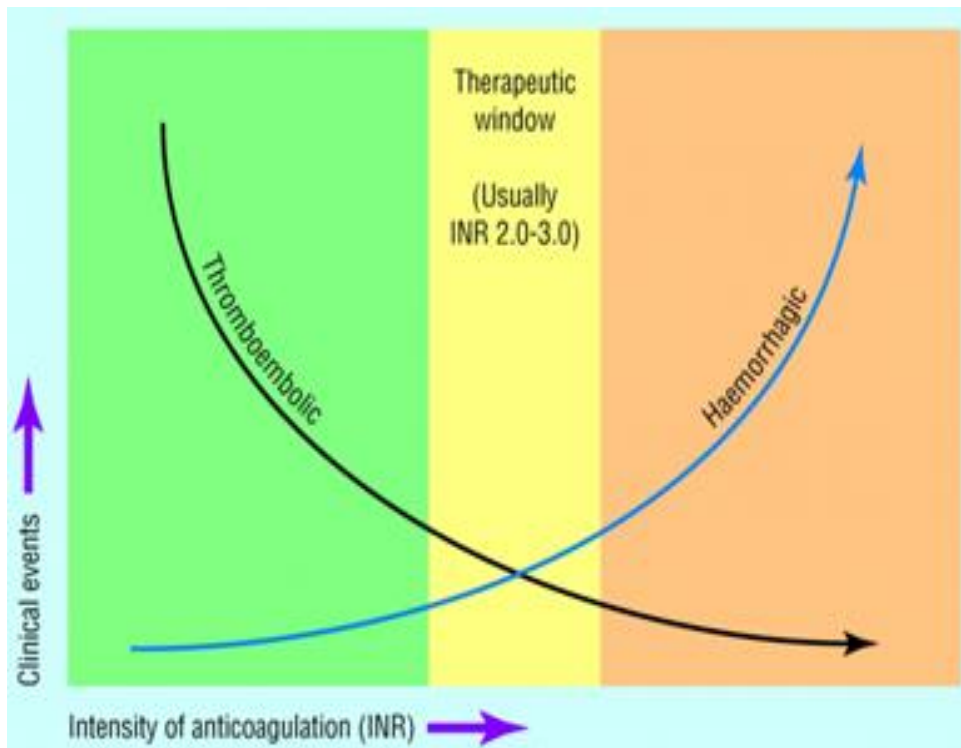

Nadeel trombosedienstmedicatie

- Voor iedereen de dosering bepalen
- Kleine dosiswijziging geeft veel invloed op de INR
- Veel invloed van andere geneesmiddelen
- Veel invloed van voedingsmiddelen/supplementen
- Veel invloed van algeheel welbevinden

Voordeel trombosedienstmedicatie

- Veel ervaring
- weinig bijwerkingen (ook niet op lange termijn)
- controle therapietrouw
- antidotum aanwezig
- nierfunctiestoornis geen probleem
- relatief goedkoop

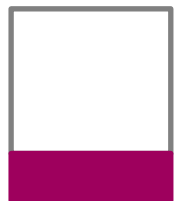
Noodzaak:

- Vaak INR bepalen
- Vaak dosering aanpassen
- Belang veranderingen doorgeven

Wat doen we bij een extreem hoge INR en/of bij een bloeding?

“TEGENGIF”

20-30%
stollingseiwitten
II, VII, IX en X

Trombosedienst patiënt

+

Zorgt voor aanmaak
van stollingseiwitten
In de lever

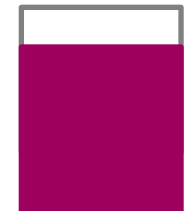
24-48 uur

+

Bevat stollingseiwitten
II, VII, IX en X,
rechtstreeks via infuus
in de bloedbaan

+/- 10 minuten

Stollingseiwitten
aangevuld

Ingrepen

Ingrepen met een laag bloedingsrisico

Acenocoumarol en fenprocoumon
mogen worden doorgebruikt.

Wel INR controle vooraf!

Een injectie in de **spier** moet altijd gemeld worden bij de trombosedienst, omdat:

- * soms een alternatieve prikroute mogelijk
- * de dosering vitamine K antagonist soms aangepast moet worden

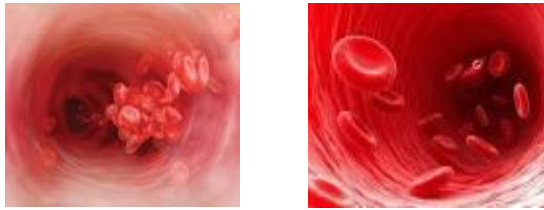
Ingrepen met matig verhoogd of hoog bloedingsrisico

Acenocoumarol
2-3 dagen stop

Fenprocoumon
2 dagen stop+vit.K op dag -2 om 18.00 uur

ANTISTOLLINGSMIDDELEN

- Bloedplaatjesremmers
- "spuitjes" (LMWH's)
- Trombosedienstmedicatie(VKA's)
    acenocoumarol, fenprocoumon
- **DOAC's; "nieuwe bloedverdunner"**

NOAC= NIEUWE ORALE ANTICOAGULANTIA

DOAC= DIRECTE ORALE ANTICOAGULANTIA

NOAC= NIET VITAMINE K AFHANKELIJKE ORALEANTICOAGULANTIA

DABIGATTRAN

2x150 mg

RIVAROXABAN

1x20 mg

APIXABAN

2x5 mg

EDOXABAN

1x 60mg

stollingseiwit

+

DOAC

Stollingseiwit inactief

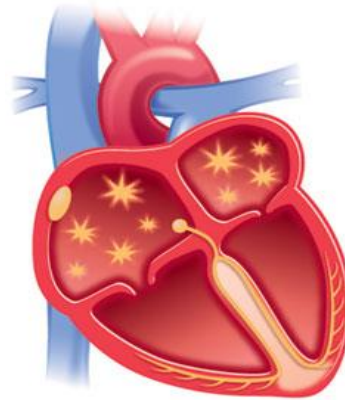

DOAC'S worden gebruikt bij:

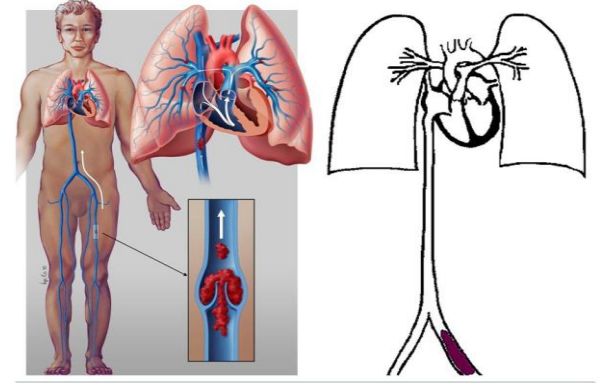
THP/TKP: geen edoxaban

Atriumfibrilleren

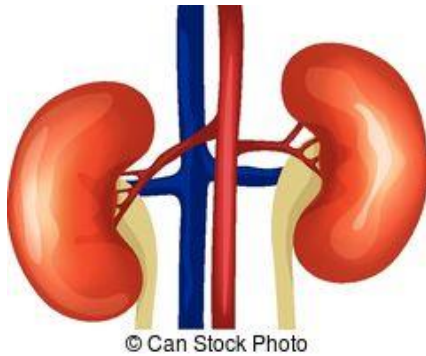
Behandeling VTE en preventie recidief VTE

Indicatie DOAC

- Preventie veneuze trombo-embolie na een totale heup- of knie vervangende operatie
- Preventie van een ICVA en systemische embolie bij atriumfibrilleren
- Behandeling van DVT en longembolie en preventie van recidief DVT en longembolie

DOAC's mogen **niet** gebruikt worden bij:

Geen DOAC bij:

- Mechanische hartklepprothese
- Sommige vormen van trombose (sinustrombose, mesenteriaal trombose)
- Antifosfolipidesyndroom
- Zwangerschap en borstvoeding
- Kinderen < 18 jaar
- In principe niet bij een GFR < 30m/min.
- Na bariatrische chirurgie
- Fors overgewicht (>120Kg geen dabigatran en edoxaban/>170Kg geen apixaban en rivaroxaban)
- Bij forse leverfunctie stoornis met verhoogde bloedingsneiging
- Bepaalde interacterende medicatie (o.a. tegretol, rifampicine, barbituraten)

KENMERKEN NOAC'S

	Dabigatran	Rivaroxaban	Apixaban	Edoxaban
Target	Factor IIa	Factor Xa	Factor Xa	Factor Xa
Tijd tot Cmax	2 uur	2-4 uur	1-3 uur	1-2 uur
eiwitbinding	35%	>90%	87%	55%
T 1/2	12-14 uur	9-11 uur	12 uur	12-14uur
Renale klaring	80%	66% (inclusief 33% metabool)	27%	35%
Ther. dosis	2x 150mg (2x110mg)	1x 20mg (1x15mg)	2x 5mg (2x2,5mg)	1x 60mg (1x30mg)
Prof. dosis	1x 220mg	1x 10mg	2x 2,5mg	-
Kwal. test	APTT	PT	-	PT
Kwant. test	Anti IIa spiegel	Anti Xa spiegel	Anti Xa spiegel	Anti Xa spiegel

Voordelen DOAC

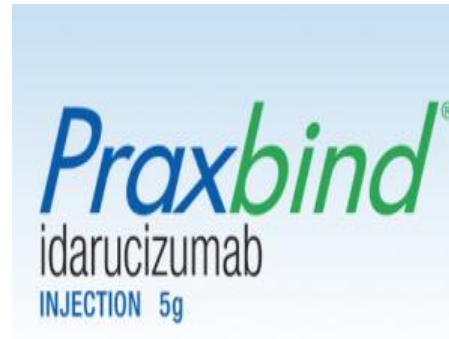
- Vaste dosering
- Niet regelmatig prikken (wel 1-2x per jaar de **nierfunctie**)
- weinig invloed andere medicatie
- Geen invloed voeding en algemeen welbevinden (zoals koorts e.d.)

Nadelen DOAC

- Relatief **duur** t.o.v. trombosedienstmedicatie
- Geen controle op de **therapietrouw** (geen regelmatige stollingstest)

“TEGENGIF”

Dabigatran

Rivaroxaban
Apixaban
Edoxaban

Bij falen cofact®
antidotum Andexanet alfa
(Ondexxya)

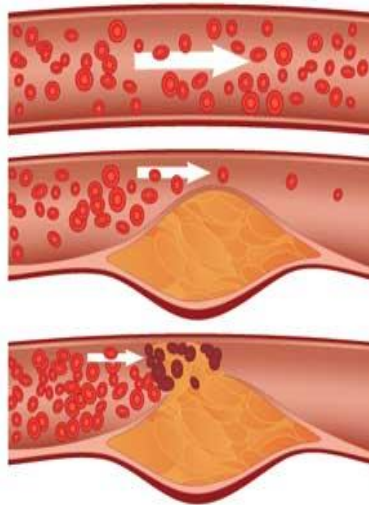
	VKA	NOAC
Dosis	Wisselende dosering	Vaste dosering
Bloedcontroles	Frequente INR meting	nierfunctie 1-2x per jaar
Medicijn interacties	veel	weinig
Therapietrouw	Therapietrouw door controles	Niet gemakkelijk te bewaken
Werkingsduur	Dagen (AC) tot 1 week (Fp)	Na 1 dag stop, effect weg!
Bijwerkingen	Weinig (zelden huidafwijkingen, haaruitval)	10% maag-darm klachten, spierklachten, vermoeidheid, huidafwijkingen
Bloedingen	Meer hersenbloedingen	aantal bloedingen vergelijkbaar met VKA Minder bloedige CVA's
Antidotum	Vit.K/stollingsfactoren (cofact)	Dabigatran: praxbind Xa remmers cofact® en Andexanet alfa
Medicijnrol	Kan niet	Kan wel
Nierfunctiestoornis	Geen probleem	Dosis aanpassen/niet gebruiken
Kwetsbare ouderen	Goed mogelijk	Wordt steeds meer gedaan/ nog niet veel ervaring
Lange termijn	Jarenlange ervaring	Bij +/- 10 jaar gebruik weinig grote problemen
Bloedtest	INR	Kwantitatief: op aanvraag, niet cito Kwalitatief (aPTT, PT): soms

Indien stoppen van de DOAC gewenst is:

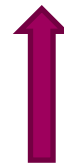
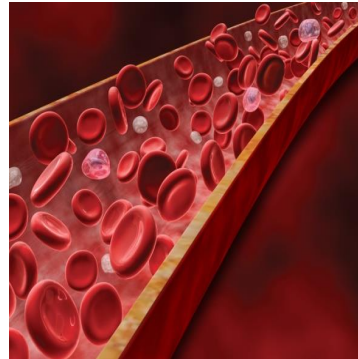
	Tijdstip van de laatste dosis vóór de ingreep	
	Matig verhoogd bloedingsrisico	Hoog bloedingsrisico
Dabigatran=Pradaxa Goede nierfunctie (GFR $\geq$ 80)	24 uur	48 uur
Matig verminderde nierfunctie (GFR:50-80)	36 uur	72 uur
Verminderde nierfunctie (GFR: 30-50)	48 uur	96 uur
GFR<30	Contra-indicatie	Contra-indicatie
Rivaroxaban=Xarelto Goede tot matig verminderde nierfunctie (GFR>30)	24 uur	48 uur
Apixaban=Eliquis Goede tot matig verminderde nierfunctie (GFR>30)	24 uur	48 uur
Edoxaban=Lixiana Goede tot matig verminderde nierfunctie (GFR>30)	24 uur	48 uur

vaatwand

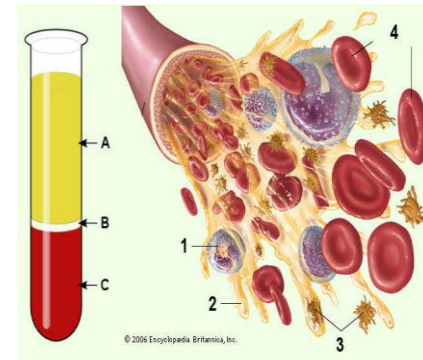
**Bloedplaatjesremmers
=trombocytenaggregatieremmers
=TAR's**

bloedstroom

**Stoffen van invloed op de stollingsfactoren
= orale anticoagulantia (VKA's/NOAC's)**

samenstelling van het bloed

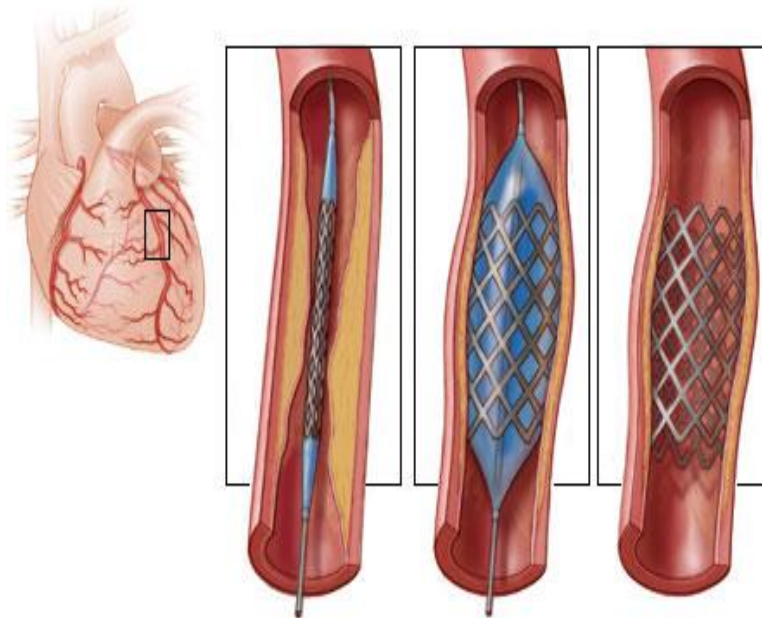

Combinatie van middelen?

De indicatie voor een plaatjesremmer vervalst in principe bij DOAC of VKA gebruik, behalve bij:

1. Recent hartinfarct
2. Stent in de slagader/stent in een kransslagader;

Dan tijdelijk (maximaal 1 jaar) toevoegen van 1 (of soms 2) plaatjesremmers

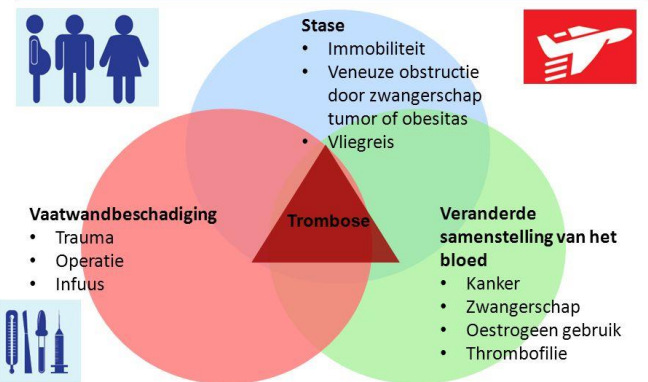
© Healthwise, Incorporated

VKA	vitamine K/cofact ®
TAR's	trombocyten concentraat
UFH	protamine
LMWH	protamine
Fondaparinux	novoseven
DOAC; factor IIa remmer: Dabigatran	Praxbind ® (idarucizumab)
DOAC; factor Xa remmer: Rivaroxaban Apixaban Edoxaban	} Cofact ® ; bij falen eventueel Andexanet alfa (Ondexxya ®)

Ziekenhuis brede protocollen Jeroen Bosch Ziekenhuis

- Antistollingsbeleid rondom patiënten die een ingreep ondergaan ID 024034
- Diep Veneuze Trombose (DVT) en longembolie;
Diagnostiek en behandeling ID 028051
- Antistollingsbeleid bij (semi) spoedingrepen ID 051825
- Couperen van anticoagulantia bij een bloeding ID 029470
- Profylaxe Veneuze trombo-Embolie (VTE) ID 047944
- Antistolling bij zwangerschap en in het kraambed ID 052927
- Starten DOAC/NOAC ID 054995
- Antistollingsbeleid rondom radiologische interventies ID 033266
- COVID 19 leidraad coagulopathie ID 051271

Trias van Virchow

Voor (niet acute) vragen:
antistolling@jbz.nl

